CZU: 314.74:336.745.3:330.34(478) https://doi.org/10.59295/dnwe2025.17

MIGRATION AND REMITTANCES: BETWEEN ECONOMIC DEPENDENCE AND DEVELOPMENT OPPORTUNITY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Tatiana DIACONU
Moldova State University, 60 Alexe Mateevici, Chisinau, Republic of Moldova
tatiana.diaconu@usm.md
ORCID iD: 0000-0003-0423-9257

Purpose of the article: *The article analyzes the role of migration and remittances in the economy of the Republic of Moldova, highlighting the contrast between the economic dependence on diaspora funds and their potential for sustainable development.*

Methodology: *The research is based on the analysis of statistical data provided by the National Bank of Moldova, the National Bureau of Statistics, and international organizations such as the World Bank. Quantitative methods were used to evaluate the volume and destination of remittances, along with qualitative methods – including public policy analysis and interviews with economists and diaspora representatives – to understand the social and economic impact of migration.*

Conclusions: *The analysis shows that although remittances significantly contribute to household consumption and poverty reduction, they also create structural vulnerabilities in the economy due to a lack of productive investments and reliance on external factors. However, through coherent public policies, remittances can become a driver of local development and entrepreneurship.*

Originality: *The article addresses a current issue from a critical and constructive perspective, proposing solutions for leveraging the economic potential of remittances in the Republic of Moldova – a topic relatively underexplored in national academic literature.*

Keywords: *migration, remittances, Republic of Moldova, development, economic dependence.*
JEL Classifications: F22, F24, O15

ÎNTRODUCERE

Migrația forței de muncă la nivel internațional este un fenomen structural cu implicații semnificative asupra dezvoltării economice și sociale globale. În ultimele decenii, Republica Moldova s-a remarcat ca una dintre cele mai migraționiste țări din Europa de Est, cu o proporție considerabilă a populației active implicată în mobilitatea externă. Această dinamică migrațională, determinată în principal de factori economici, dar și de transformările politice și instituționale, a generat un flux constant de remitențe, devenind un element central al economiei naționale.

Remitențele, definite ca transferuri financiare efectuate de migranți către gospodăriile din țara de origine, constituie o sursă importantă de venit extern. Acestea contribuie la echilibrarea balanței de plăți, la reducerea sărăciei și la stimularea consumului intern. Însă, dependența excesivă de aceste resurse externe poate conduce la distorsiuni structurale, cum ar fi descurajarea participării pe piața muncii interne, creșterea vulnerabilității economice și întârzierea modernizării productive.

Prin urmare, migrația și remitențele se află la intersecția dintre dependență economică și oportunitate de dezvoltare, generând un cadru analitic complex care necesită o evaluare critică a implicațiilor lor multidimensionale.

Prezentul studiu urmărește să investigheze relația dintre migrație, remitențe și dezvoltarea economică în Republica Moldova printr-o abordare interdisciplinară care integrează perspective economice, sociologice și politice.

Obiectivul principal al cercetării este de a identifica modalitățile prin care remitențele pot fi transformate dintr-un mecanism de supraviețuire economică într-un instrument strategic de dezvoltare durabilă, capabil să sprijine investițiile productive, inovația și coeziunea socială. Analiza va lua în considerare evoluțiile recente ale fluxurilor migraționiste, tendințele macroeconomice și politicile.

MATERIAL ȘI METODĂ

Prezentul studiu investighează conexiunea dintre migrație, remitențe și dezvoltarea socio-economică în Republica Moldova. Abordarea utilizată este una mixtă, ce integrează atât metode cantitative cât și calitative.

Analiza se bazează pe o gamă largă de surse de date: statistice naționale și internaționale (provenind de la Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei, Banca Mondială, FMI și OIM), literatura de specialitate relevantă și rapoarte sociologice.

Din punct de vedere metodologic, cercetarea combină analiza descriptivă și comparativă pentru a evalua evoluția migrației și a remitențelor, analiza documentară pentru examinarea cadrelor legislative și a politicilor publice relevante, analiza calitativă a studiilor existente și metode corelative pentru a stabili relația dintre remitențe și indicatorii macroeconomici (PIB, Export, Migrație netă).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Analiza datelor statistice relevă că Republica Moldova se numără printre statele europene cu cele mai ridicate rate ale migrației externe raportate la populația activă. Între anii 2000-2024, aproximativ 15-20% din populația activă a țării a lucrat temporar sau permanent în străinătate, iar remitențele au constituit între 10% și 18% din PIB, reprezentând o sursă importantă de venit extern și un factor de stabilizare a economiei naționale.

Remitențele sunt instrumente esențiale pentru susținerea consumului casnic, achiziționarea de bunuri și servicii și investițiile în educație, sănătate și locuințe. Însă datele indică o utilizare predominantă a remitențelor pentru consum, ceea ce limitează impactul lor asupra investițiilor productive și dezvoltării pe termen lung (Prohnițchi V. , Lupușor A., 2013). Analizele evidențiază o corelație pozitivă între nivelul remitențelor și creșterea consumului privat, dar o influență mai redusă asupra investițiilor în sectorul productiv.

Din punct de vedere social, migrația a generat atât efecte benefice, cât și negative. Pe de o parte, transferurile financiare contribuie la reducerea sărăciei și menținerea nivelului de trai al familiilor; iar pe de altă parte, depopularea temporară sau permanentă a forței de muncă active a dus la dezechilibre pe piața muncii și presiuni asupra sistemelor locale de sănătate și educație. Mai mult, migrația a determinat modificări demografice și familiale semnificative, inclusiv creșterea numărului de gospodării dependente de remitențe și schimbarea rolurilor sociale în comunități.

Tabelul 1. Tendințe demografice și implicațiile asupra pieței muncii în Republica Moldova, pe parcursul anilor 2014-2024, mii persoane

Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Populație, total	2857,8	2836,0	2803,2	2755,2	2707,2	2664,2	2635,1	2595,8	2528,7	2457,8	2389,3
Populație aptă de muncă, total	2043	2008	1975	1917	1859	1814	1774	1756	1704	1640	1578
Populație ocupată, total	778,2	757,6	748,7	720,6	716,2	788,3	763,6	778,8	797,5	811,4	784,4

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor BNS (*BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA*).*

Perioada 2014-2024 a fost marcată de o reducere semnificativă a populației totale. Aceasta a scăzut de la 2,86 milioane de locuitori în anul 2014 la aproximativ 2,39 milioane în anul 2024, reprezentând o reducere de peste 16%. Fenomenul se explică printr-o serie de factori demografici negativi, precum emigrarea în masă, rata scăzută a nartalității și îmbătrânirea populației. Această tendință structurală are un impact direct asupra disponibilității forței de muncă.

Populația activă a urmat o curbă descendentă similară, înregistrând o scădere de aproape 23%, de la 2,04 milioane persoane la 1,58 milioane de persoane pe parcursul anului 2024. Această contracție a segmentului activ al populației generează consecințe economice importante, reducând baza de recrutare pe piața muncii și intensificând presiunea asupra celor care rămân activi.Totuși, evoluția populației ocupate, a fost mai complexă. Prin urmare, în perioada anilor 2014-2018, s-a

observat un declin constant al numărului de persoane ocupate, în concordanță cu trendul general de reducere demografică. Însă, din 2019, s-a remarcat o redresare semnificativă a ocupării populației, urmată de o perioadă de stabilitate și chiar ușoare creșteri până în anul 2023. Totodată, la finele anului 2024, populația ocupată per total a scăzut ușor, dar a rămas la un nivel relativ ridicat comparativ cu anii anteriori.

În același timp, un aspect pozitiv a fost creșterea treptată a ratei de ocupare, adică raportul dintre populația ocupată și cea activă, care a marcat o creștere de la 38% în anul 2014 la aproape 50% în anul 2024. Astfel, deși numărul total de persoane disponibile pentru muncă a scăzut, ponderea celor care lucrează efectiv a crescut, indicând o îmbunătățire a participării pe piața muncii și o utilizare mai eficientă a resurselor umane disponibile.

Cu toate acestea, această evoluție favorabilă nu compensează în totalitate efectele negative ale declinului demografic. Scăderea continuă a populației și a forței de muncă active ridică probleme legate de sustenabilitatea economică, în special în privința sistemului de pensii, asigurărilor sociale și echilibrul pieței muncii . În acest context, dinamica migrației nete în perioada anilor 2000–2024, devine un factor important, întrucât fluctuațiile fluxurilor migratorii au exercitat o influență directă atât asupra structurii demografice a țării, cât și cât și asupra capacității sale de a contracara declinul natural al populației prin atragerea sau pierderea forței de muncă.

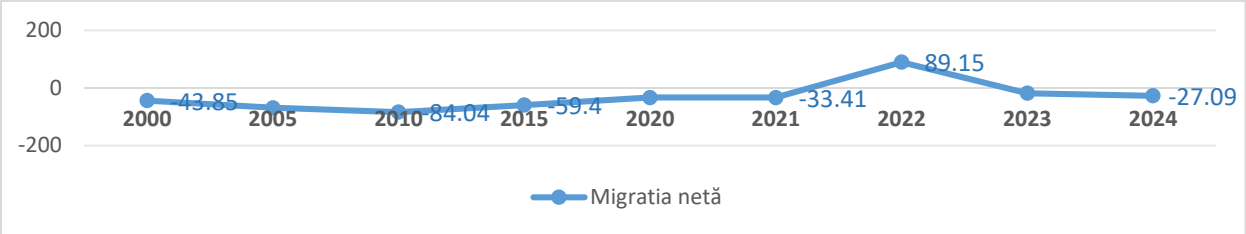

Figura. 1 Evoluția migrației nete pe parcursul anilor 2000-2024, mii persoane.
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor (BNM); (Milan Cuc, Erik Lundbäck, şi Edgardo Ruggiero, 2006).*

Datele prezentate în figura 1, relevă o evoluție complexă a migrației nete în intervalul 2000-2024, caracterizată prin variații semnificative în direcția și intensitatea fluxurilor migratorii.

În primele etape ale perioadei analizate, Republica Moldova a fost afectată de pierderi demografice substanțiale determinate de emigrare. Această tendință a atins un punct culminant în 2010, când migrația netă a înregistrat o valoare negativă maximă (-84,0 mii persoane), reflectând intensificarea fenomenului de emigratori. Cauzele acestui fenomen complex sunt legate de factori economici, politici și sociali, precum și dificultățile tranziției la economia de piață și dorința cetățenilor moldovenii de a accesa oportunități mai favorabile de angajare în străinătate.

După anul 2010, se observă o ameliorare graduală a balanței migraționale, deși migrația netă rămâne negativă. Totuși, până în anul 2020, pierderile demografice s-au redus semnificativ (-33,4 mii persoane), datorită stabilizării economice, îmbunătățirii condițiilor de viață și revenirii unor cetățeni moldoveni din diaspora.

Un moment esențial apare în anul 2022, când migrația netă devine pozitivă (+89,1 mii persoane). Această inversare istorică a trendului indică un număr mai mare de persoane care s-au stabilit în țară (inclusiv repatriați și imigranți) față de numărul celor care au emigrat. Este posibil ca acest fenomen să fie influențat de factori conjuncturali, precum întoarcerea temporară a unor cetățeni din străinătate, relocarea persoanelor afectate de evenimente regionale sau ajustări metodologice în statisticile migrației. Însă, în anii următori 2023 și 2024, migrația netă revine la valori negative (-18,6 mii și -27,1 mii persoane), ceea ce indică un trend de intensificare a plecărilor în comparație cu sosirile.

Migrația externă rămâne un fenomen activ în Republica Moldova, deși într-o măsură mai redusă față de primele două decenii ale perioadei analizate. Această evoluție se corelează cu dinamica

remitențelor și a PIB-ului, întrucât modificările volumului migrației influențează atât resursele financiare provenite din străinătate, cât și performanța economică generală a țării.

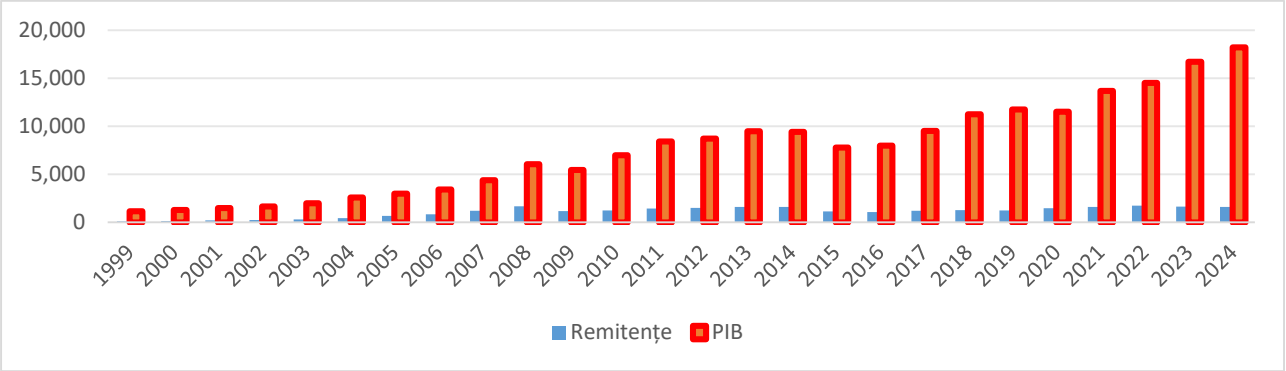

Figura 2. Evoluția remitențelor și a Produsului Intern Brut în Republica Moldova, mld USD .
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor (*Banca Mondială, 2024; Prohnițchi V., Lupușor A., 2013).

Diagrama din figura 2 ilustrează o evoluție distinctă a produsului intern brut (PIB) și a remitențelor trimise de cetățenii din diaspora în perioada 1999–2024. Așadar, din datele prezentate se observă o creștere semnificativă și continuă a PIB-ului, de la aproximativ 1,17 miliarde USD în 1999 la 18,2 miliarde USD în 2024. Această dinamică reflectă consolidarea economiei naționale și o creștere durabilă a productivității.

Privitor la remitențe, acestea au înregistrat o evoluție mai oscilantă, deși per general este ascendentă. După o creștere substanțială în primele decade ale perioadei analizate (2000–2008), acompaniată de intensificarea activității economice interne și a emigrării cetățenilor care trimiteau bani acasă, remitențele au atins un nivel maxim de 1,24 miliarde USD în anul 2011. Ulterior, ele au fluctuat între 1,1 și 1,7 miliarde USD, în timp ce valoarea absolută a crescut față de începutul perioadei. Totuși diagrama evidențiază o divergență progresivă între PIB și remitențe.Astfel, în timp ce PIB-ul crește rapid, ponderea remitențelor în PIB scade considerabil. Această evoluție sugerează o maturizare a economiei naționale, diversificarea surselor de venit și o reducere a dependenței de fluxurile externe de redurse financiare, aspect care se manifestă clar și în corelația dintre Transferurile NETE și Vânzările NETE de valută ale persoanelor fizice, unde dinamica remitențelor are o influențează directă asupra comportamentului populației pe piața valutară, afectând totodată nivelul lichidității din economie, fig.3.

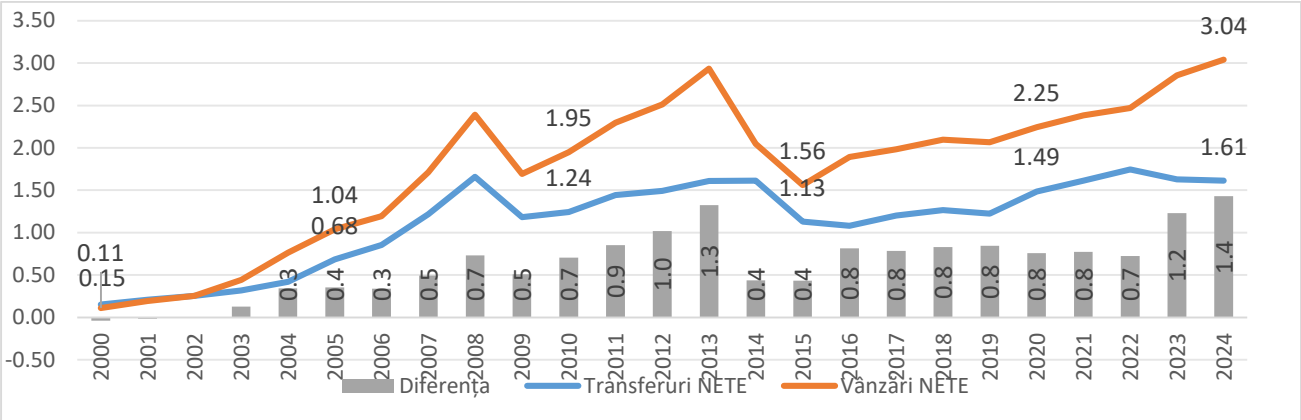

Figura 3. Corelația dintre Transferurile NETE și Vânzările NETE de valută ale persoanelor fizice, mld. USD.
Sursa: *elaborat de autor în baza datelor (BNM, 2020).*

Diagrama din figur 3, ilustrează evoluția comparativă a transferurilor nete și a vânzărilor nete, precum și diferența dintre ele, în intervalul anilor 2000-2024. Aceasta evidențiază o creștere semnificativă a valorilor economice și o transformare a structurii fluxurilor financiare.

În prima etapă a anilor 2000-2007, atât transferurile nete, cât și vânzările nete au prezentat o tendință ascendentă constantă, reflectând consolidarea relațiilor economice externe și intensificarea tranzacțiilor comerciale. Vânzările nete au crescut de la 0,15 mld. USD în anul 2000 la peste 1 miliard USD în anul2007, în timp ce transferurile nete s-au majorat de la 0,11 mld USD la aproximativ 0,7 mld USD în aceeași perioadă. Diferența dintre cele două a rămas pozitivă, dar moderată.

Însă, perioada anilor 2008-2014 a fost marcată de fluctuații semnificative, influențate de criza economică globală și de incertitudinile piețelor internaționale, unde vânzările nete au înregistrat vârfuri notabile în anul 2008 (2,4 mld. USD) și anul 2013 (2,9 mil. USD), urmate de scăderi importante în anii următori. Transferurile nete au atins un maxim de 1,44 mld. USD în anul 2011, apoi au stagnat ușor, menținându-se la un nivel relativ constant.

Începând cu 2015 și până în 2024, se observă o redresare treptată a vânzărilor nete, care cresc de la 1,6 mld USD la 3,04 mld USD în anul 2024. De asemenea și transferurile nete au cunoscut o creștere mai lentă, oscillând între 1,1 și 1,6 mld USD, iar diferența dintre cele două a rămas pozitivă, dar cu valori moderate, semnificând o stabilizare a balanței economice.

Analiza pe ansamblu a figurei de mai sus, sugerează că vânzările nete au devenit principalul motor al activității economice, în timp ce transferurile nete continuă să joace un rol important, dar secundar, în susținerea fluxurilor financiare. Creșterea constantă a vânzărilor după anul 2016 indică o revitalizare a sectorului productiv și comercial, o integrare economică mai eficientă și o diminuare a dependenței de transferurile externe. Această tendință se observă și în evoluția remitențelor provenite din diaspora, unde fluctuațiile acestor influxuri financiare sugerează treptat înlocuirea contribuției remitențelor cu o activitate economică internă mai puternică.

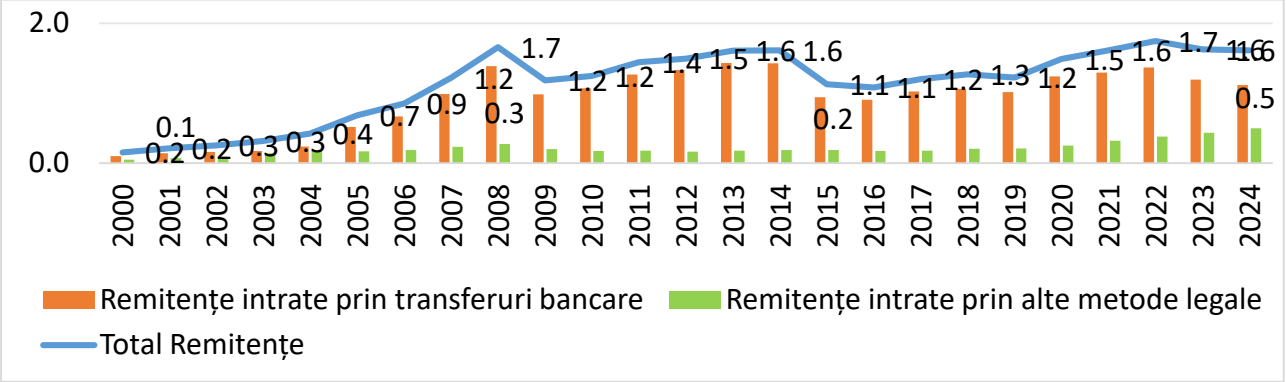

Figura 4. Dinamica remitențelor intrate în țară de la diasporă, pe parcursul anilor 2000-2024, mld USD.

Sursa: *elaborat de autor în baza datelorBăncii Naționale a Moldovei (Raport privind Evoluția transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova, 2020).*

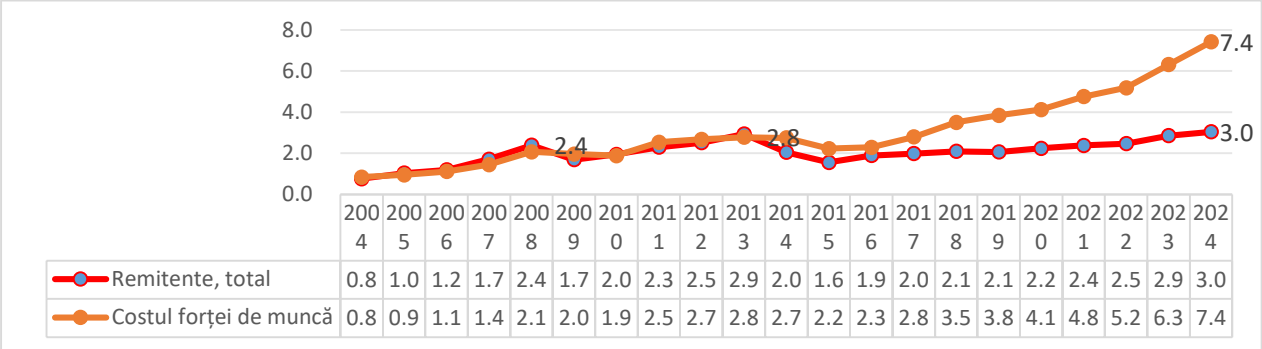
Analiza evoluției remitențelor între anii 2000 și 2024 evidențiază o tendință ascendentă clară a fluxurilor financiare provenite din partea cetățenilor care rezidă din străinătate, acompaniată de o transformare semnificativă a modalităților de transfer. Valoarea totală a remitențelor a crescut substanțial de la niveluri modeste în anul 2000 la circa 1,6 mld USD în anul 2024, consolidându-se astfel ca o sursă constantă și importantă de finanțare externă pentru economia națională.

În prima etapă a perioadei analizate (2000-2007), s-a observat un avans accelerat al remitențelor, fenomen atribuit intensificării migrației și extinderii infrastructurii bancare internaționale, care a facilitat transferurile financiare. Iar anul 2008 marchează un punct culminant de aproximativ 1,7 miliarde USD, urmat de o corecție temporară generată de consecințele crizei economice globale.

Însă între anii 2010 și 2015, volumul remitențelor s-a stabilizat în jurul valorilor de 1,4-1,6 mld USD, reflectând o maturizare a fluxurilor de transfer și o adaptare a comportamentului diasporei la condițiile economiei internaționale. Ulterior, după anul 2016, se observă o redresare moderată, cu remitențele menținându-se pe o traiectorie pozitivă până la finalul perioadei analizate.

Din perspectiva structurală, ponderea remitențelor transferate prin intermediul sistemului bancar a crescut constant, devenind principalul canal de transmitere a fondurilor. Această evoluție indică o formalizare progresivă a fluxurilor financiare și o creștere a încrederii în instituțiile bancare.

Concomitent cu creșterea semnificativă a transferurilor de bani prin intermediul sistemelor de plată online, celelalte metode legale de transfer (servicii de plată, operatori autorizați) au menținut o evoluție relativ constantă, contribuind complementar la volumul total al remitențelor. Această stabilitate se reflectă și în corelația dintre veniturile provenite din străinătate (transferurile diasporei) și salariile din Republica Moldova. Influxurile financiare externe continuă să aibă un impact semnificativ asupra capacității de consum intern și dinamica veniturilor salariale, chiar în contextul unei piețe a muncii în plină transformare, figura 5.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Remitente, total	0.8	1.0	1.2	1.7	2.4	1.7	2.0	2.3	2.5	2.9	2.0	1.6	1.9	2.0	2.1	2.1	2.2	2.4	2.5	2.9	3.0
Costul forței de muncă	0.8	0.9	1.1	1.4	2.1	2.0	1.9	2.5	2.7	2.8	2.7	2.2	2.3	2.8	3.5	3.8	4.1	4.8	5.2	6.3	7.4

Figura 5. Corelația dintre veniturile de peste hotare (transferurile diasporei) și salariile în Republica Moldova, mld USD.

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor BNM și BNS (Raport privind Evoluția transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova, 2020; BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA).*

Transferurile financiare provenite din diaspora moldovenească manifestă o evoluție complexă în relație cu piața muncii din Republica Moldova, reflectând transformări substanțiale ale structurii economiei naționale. Aceasta ne vorbește și dinamica raportului dintre remitențele primite și salariile locale evidențiind schimbări semnificative pe acestă dimensiune. În fazele inițiale ale migrației de exemplu anii 2005-2008, remitențele depășeau semnificativ costul forței de muncă, subliniind rolul lor dominant ca sursă de venit și stimulent al consumului intern. Ulterior, deși transferurile au înregistrat o creștere absolută de 1,75 mld. USD în anul 2022, ponderea lor relativă față de salariile din economie a scăzut, ajungând de circa 2,3 ori mai mic decât costul forței de muncă în perioada anilor 2007-2008. Această evoluție demonstrează consolidarea progresivă a capacității economice interne de a genera venituri proprii, concomitent cu o diminuare a dependenței de transferurile financiare din diasporă. În consecință, contribuția diasporei la Bugetul Public se orientează mai mult spre impozite și investiții, decât spre cheltuieli de consum.

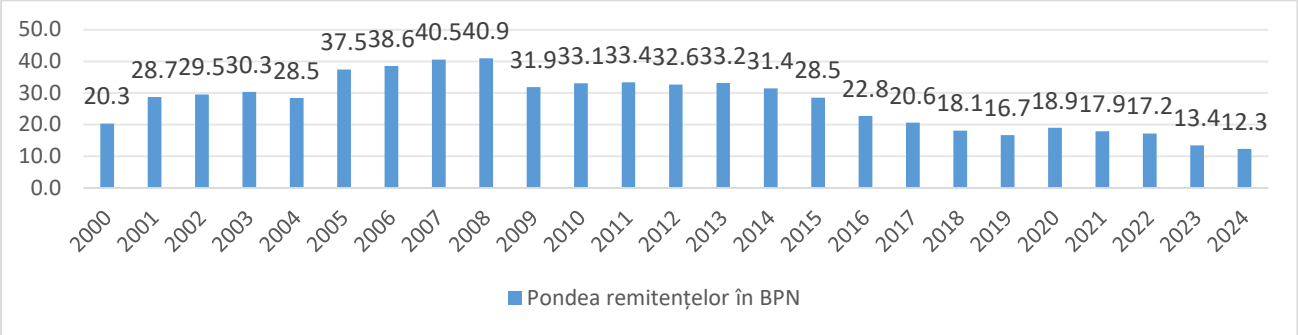

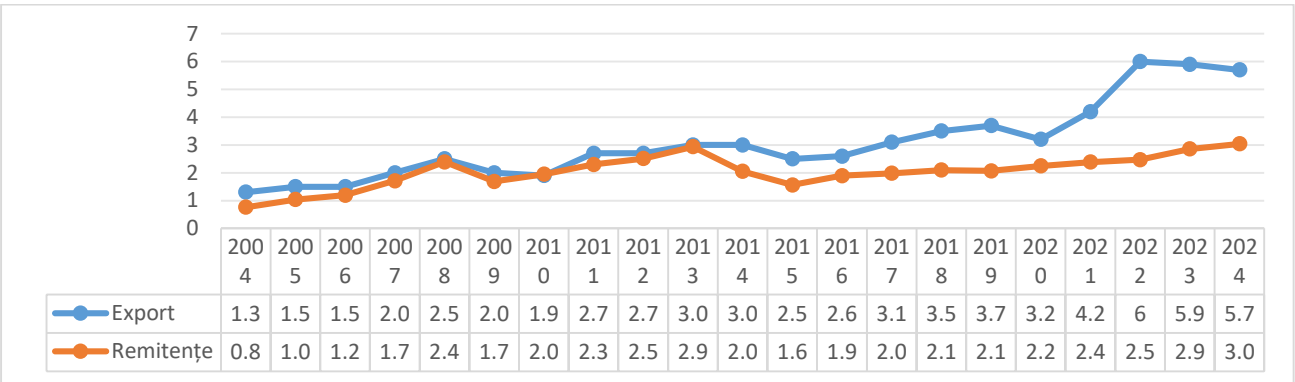
Figura 6. Contribuția diasporei la Bugetul public Național, %.

Sursa: *elaborat de autor în baza datelor BNM și BNS (Raport privind Evoluția transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova, 2020; BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA).*

Contribuția diasporei la Bugetul Public Național al Republicii Moldova constituie un element fundamental în structura sistemului fiscal. Deși remitențele sunt transferuri directe către familii, ele generează indirect venituri bugetare semnificative.

Analiza impactului financiar al acestor contribuții relevă o influență substanțială. Estimarea participării diasporei la veniturile totale ale statului a scăzut semnificativ de la 20,3% în anul 2000 până la 12,3% în anul 2024., echivalent a unu din opt lei din totalul veniturilor bugetare, Totuși, cel mai mare apogeu se atestă în anul 2008, cu circa 40,9%. Aceasta evidențiază faptul că, deși transferurile financiare ale migranților sunt adresate direct persoanelor fizice, acestea contribuie la veniturile publice prin intermediul impozitelor indirecte (TVA și accize) generate de consumul acestor fonduri.

În același timp, există o legătură strânsă între transferurile financiare ale diasporei și volumul exporturilor Republicii Moldova. Fondurile trimise de către cetățenii moldoveni care lucrează în străinătate stimulează cererea internă, contribuind la achiziționarea de bunuri produse local, inclusiv destinate exportului. Astfel, remitențele nu doar susțin consumul și generează venituri pentru bugetul public, ci contribuie indirect și la creșterea volumului exporturilor, facilitând echilibrul macroeconomic și furnizând resurse valutare esențiale pentru țară.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Export	1.3	1.5	1.5	2.0	2.5	2.0	1.9	2.7	2.7	3.0	3.0	2.5	2.6	3.1	3.5	3.7	3.2	4.2	6	5.9	5.7
Remitențe	0.8	1.0	1.2	1.7	2.4	1.7	2.0	2.3	2.5	2.9	2.0	1.6	1.9	2.0	2.1	2.1	2.2	2.4	2.5	2.9	3.0

Figura 7. Corelația dintre transferurile diasporei și exporturile Republicii Moldova, pe parcursul anilor 2004-2024, mld. USD.

Sursa: *elaborat de autor (Raport privind Evoluția transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova, 2020; BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA; Prohnițchi V. , Lupușor A., 2013)*

Relația dintre remitențe și exporturile Republicii Moldovadin din figura 7, relevă un dezechilibru structural persistent în economia externă. În anumite perioade, transferurile nete ale

diasporei au depășit valoarea exporturilor de mărfuri, acționând ca un „export invizibil" de volum mai mare și constituind principala sursă de venituri valutare. Această situație a fost deosebit de evidentă în anul 2010, când remitențele au depășit exporturile cu suma de 0,1 mld USD. Ulterior, pe parcursul intervalului analizat, dinamica s-a inversat, astfel încât, exporturile au început să depășească remitențele, atingând un nivel maxim de aproximativ 6 miliarde USD în anul 2022. Totuși, până la sfârșitul anului 2024 acestea au înregistrat o ușoară scădere, diminuându-se cu circa 0,3 mld USD.

Deși remitențele contribuie la stabilitatea macroeconomică, ele generează indirect presiuni asupra balanței comerciale prin stimularea cererii pentru importuri. O creștere semnificativă a exporturilor ar permite reducerea treptată a acestei dependențe, indicând diversificarea economică și sporirea competitivității sectorului real.

CONCLUZII

Analiza perioadei 2000-2024 reflectă o transformare structurală a economiei Republicii Moldova, caracterizată printr-o diminuare a dependenței de remitențele din străinătate. Totuși, persistă vulnerabilități demografice semnificative și o utilizare ineficientă a fluxurilor financiare, aspecte care vor fi detaliate în concluziile ce urmează:

- Remitențele financiare joacă un rol crucial în asigurarea stabilității macroeconomice a unei țări. Contribuția lor este notabilă în echilibrarea balanței de plăți, susținerea nivelului de consum al populației și diminuarea fenomenului sărăciei. Între anii 2000 și 2024, remietențele au reprezentat o proporție semnificativă din Produsul Intern Brut (PIB), cuprinsă între 10% și 18%.
- Migrația a determinat o reducere substanțială a populației totale și, în special, a populației active, înregistrându-se o scădere de aproape 23% în intervalul 2014-2024. Această tendință demografică a creat dezechilibre pe piața muncii și a exercitat presiuni asupra sistemelor sociale. Cu toate acestea, s-a observat o ameliorare a ratei de ocupare, care a crescut de la aproximativ 38% la aproape 50% între anii 2014 și 2024. Această evoluție indică o optimizare a utilizării resurselor umane disponibile.
- Deşi contribuţia diasporei la Bugetul Public Național prin intermediul impozitelor indirecte a cunoscut o diminuare de la 20,3% în anul 2000 la 12,3% în anul 2024, rolul său structural rămâne semnificativ. Analizând relaţia cu exporturile, se observă un dezechilibru: remitenţele, considerabile ca un „export invizibil", au depăşit valoarea exporturilor în anumite perioade. Însă, creşterea exporturilor, care a atins 6 miliarde USD în anul 2022, indică o reducere progresivă a dependenţei de remitenţe.

  Având în vedere constatările prezentate, este important să se impună o abordare strategică pentru care să permită transformarea remitențelor dintr-un mijloc de subzistență temporară într-un instrument eficient pentru dezvoltarea durabilă.

- ✓ Pentru a stimula investițiile inițiate de migranți și familiile lor în domeniul productiv (industrie, agricultură, servicii inovative), se propune implementarea unor scheme de cofinanțare și facilități fiscale dedicate exclusiv acestor proiecte. Aceste facilități ar putea include subvenții și granturi.
- ✓ Facilitarea transferului de cunoștințe și tehnologii inovatoare, denumit transfer de know-how, este o inițiativă importantă susținută de specialiștii din diaspora. Această susținere se concretizează prin programe de mentorat sau misiuni temporare în țară.
- ✓ Pentru a combate descurajarea participării la piața muncii interne, este necesar să se implementeze măsuri proactive de ocupare. Acestea includ programe de recalificare profesională destinate adaptării forței de muncă la cerințele pieței și subvenționarea locurilor de muncă cu înaltă calificare pentru a stimula creșterea economică.
- ✓ Majorarea investițiilor în sistemele de sănătate și educație sunt care vor contribui la atenuarea presiunilor generate de migrația forței de muncă și vor spori atractivitatea revenirii prin asigurarea unui mediu social și economic favorabil.

REFERINȚE

1. Banca Mondială. Memorandumul Economic de Țară: Atingerea standardului de viață al Uniunii Europene într-o generație. Chișinău: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării & Banca Mondială, 2024.
2. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA (https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/25#data_bank).
3. Fondul Monetar internațional (https://www.imf.md/imfmoldrom.html).
4. Milan Cuc, Erik Lundbäck, şi Edgardo Ruggiero. Migration and remittances in Moldova. .International Monetary Fund, 2006, 79 p.
5. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Biroul Migrație și Azi. Raport analitic:PROFILUL MIGRAȚIONAL EXTINS AL REPUBLICII MOLDOVA 2017-2021, Chișinău 2022,126 p.
6. Prohnițchi V., Lupușor A. Opțiuni privind valorificarea remitențelor și economiilor emigranților pentru dezvoltarea Republicii Moldova, Chișinău 2013.
7. Raport privind Evoluția transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova în anul 2020 (decontări nete) (https://www.bnm.md/ro/printpdf/content/evolutia-transferurilor-de-mijloace-banesti-din-strainatate-efectuate-favoarea-33).